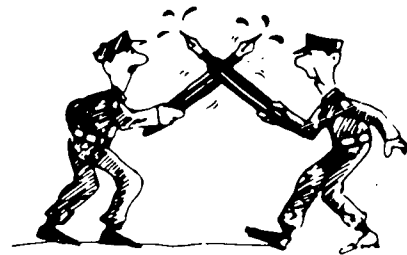


ספרא וסייפא



עתיד הלוחמה מן האוויר

אל'ם (מיל') יונתן לרנר

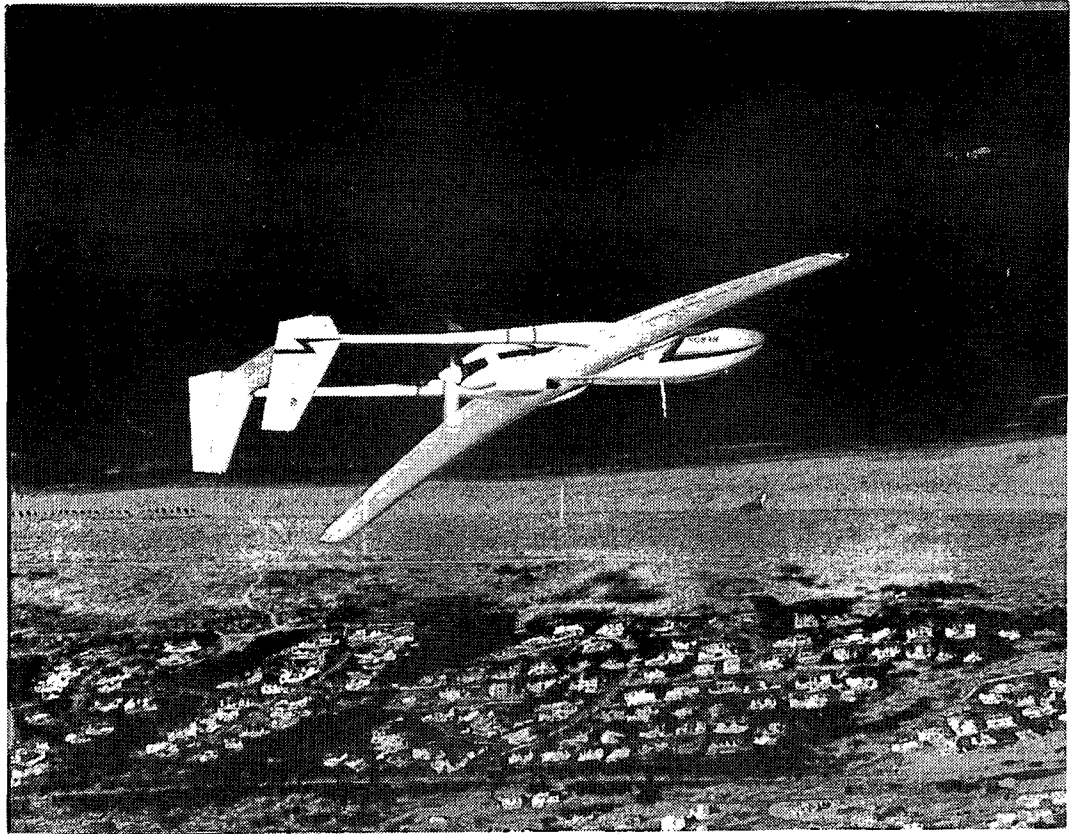
הנכונות של שמואל גורדון להתמודד עם הגדרת עקרונות הלוחמה האווירית ראויה להערכה רבה. יש רק לקוות, שמאמרו יעורר קצינים וחוקרים נוספים לתגובות ולהתמודדות עם הנושא. בשלב הזה אני מבקש להעלות עניין אחד, העולה מתוך קריאת המאמר והראוי להתייחסות מיוחדת – עתידה של הלוחמה מן האוויר. בכמה מקומות במאמר אפשר להתרשם, כי גם לגורדון ברור, כי קיימת בעיה של הגדרת הלוחמה האווירית: האם עדיין תקפה ההגדרה, שהייתה ברורה בעבר לכולם, כי הכוונה להפעלת טייסים ומטוסים לשם השגת משימותיהם? ומעבר לכך: האם תכונות מסוימות של מטוסי הקרב, כמו יכולת נשיאת החימוש ודיוק הפגיעה, נשארו ייחודיות למערכות הנשק האלו?

בשנים האחרונות עברה הלוחמה האווירית שינויים משמעותיים כתוצאה מעליית הסיכון הכרוך בהפעלת המטוסים. המטוסים באוויר מאוימים על-ידי מטוסי היירוט שטווח הפעולה של מערכות המכ"ם ושל טילי אוויר-אוויר שלהם גדל מאוד, ועל-ידי סוללות טילי קרקע-אוויר, שמספרן, טווחיהן ויכולת הפגיעה שלהן גדלו מאוד אף הן. התוצאה הבלתי-נמנעת של התפתחות האיומים הייתה צמצום יכולתם של הטייסים לפעול מעל מטרותיהם וחיפוש אלטרנטיבות לתקיפה הרגילה.

הפתרון נמצא באמצעות אמצעי-לחימה לתקיפה מנגד. מטוסי הקרב הופכים יותר ויותר לנושאי מערכות תקיפה מנגד. לדוגמה, מערכת ה"פופאי", המיוצרת על-ידי רפ"ל, מיועדת לטווחים של עשרות קילומטרים. לצורך הפגיעה במטרה אין המטוס חייב להגיע אליה. תפקידו של המטוס הוא להביא את ה"פופאי" לטווח השיגור המתאים מהמטרה. במקרים רבים השיגור יכול להתבצע בלי לחצות כלל את קווי האויב.

ה"פופאי" הינו רק דוגמה אחת. ככל שירבו האיומים על המטוסים, וככל שיפותחו הטכנולוגיות הדרושות לאמצעי תקיפה יעילים מנגד, כך יהפכו יותר ויותר מטוסים למשגרים נייחים של חימוש מונחה. באופן טבעי מתעוררת השאלה: האם לנוכח ההתפתחות הזאת לא רצוי למצוא אלטרנטיבות אחרות לשימוש הזה במטוסים?

השימוש בפלטפורמות לא מאוישות לשם השגת מודיעין יכול להוות דוגמה לאופן שבו נמצא תחליף למטוסים מאוישים. הלוויין מצד אחד והמזל"ט מצד שני



ההתפתחויות ואם מתוך חשש לאבד נכסים קיימים. התעקשות כזאת עשויה להביא לאיבוד הזדמנויות פיתוח והצטיידות במערכות, שעשויות להתברר כחיוניות ביותר ללחימה בתנאי שדה הקרב של העשור הבא.

אולם אסור גם להניח, כי כבר חלף זמנה של הלוחמה האווירית כפי שהכרנו עד עתה, ולכן יש מקום להורדת חיל-האוויר בסדר העדיפויות להצטיידות, לעצמאות הפעולה ולפיתוח תר"ל. לפנינו עוד שנים רבות של הפעלה מסיבית של מטוסי קרב במשימות מגוונות וייחודיות, למשל בטווחים בינוניים וארוכים. ניסיון להתייחס למטוסי הקרב כמשגרים מעופפים בלבד, שאותם ניתן להפעיל על-פי תפיסה וקריטריונים של הפעלת מערכות נשק אחרות, עשוי להתברר כבעל השלכות חמורות על תרומתם של מטוסי הקרב במלחמה עתידית.



נותנים מודיעין צילומי, המצליח להתגבר על מגבלות זמן שהייה, טווח פעולה וסיכון חיי אדם של המטוסים המאוישים. הפעלת מטוסי צילום מאוישים נמשכת עדיין, אבל ניתן להניח, כי ככל שישתכללו הפלטפורמות הלא מאוישות, כך יקטן חלקם של המטוסים במשימות המודיעין הצילומי.

האם ניתן להניח, כי תהליך דומה יחול גם בתחום התקיפה? יש לכך יותר מסימנים ראשוניים. מצד אחד מפותחים במקומות שונים בעולם מזל"טים בעלי יכולת תקיפה, ומצד שני מצטיידים צבאות העולם בחמ"ם מסוגים שונים. אלה גם אלה מחייבים יכולות הפעלה, שמזכירות את היכולות של חילות האוויר. הפעלתם דורשת מיומנויות, הקרובות יותר למיומנויות של אנשי חילות האוויר מאשר לאלה של כוחות הקרקע.

אנחנו רחוקים עדיין מהמעבר המסיבי לפלטפורמות לא מאוישות. משך התהליך בתחום הצילום מן האוויר יכול לתת מושג גם על משך התהליך בתחומים אחרים של הלוחמה מן האוויר. עם זאת, מן הראוי שניתן דעתנו לכך כבר עכשיו ונברר היטב את המשמעויות הנגזרות מתהליך זה.

ללא בירור מעמיק כזה אפשר כבר עכשיו לפעול בכיוונים מוטעים. בלי לטעון שהדברים נעשים כך בפועל, אני מבקש להעלות שני כיוונים כאלה. הכיוון האחד הוא להמשיך ולהתעקש על בניין הכוח ללוחמה מן האוויר בהתאם לתפיסות הקודמות, אם מתוך הערכת משך